Рік II. ч. 92. (24... ...тниця, 2. травня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-30
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Ціла Греція зайнята

БЕРЛІН, 1. V. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає:

Підводні човни затопили з транспорту під сильною охороною **35.265 тон** ворожих торговельних кораблів і один воєнний корабель. Швидкі човни заатакували один транспорт під сильною охороною й затопили 3 торговельні кораблі загальної містоти **9.500 тон.**

У **Греції** німецькі моторизовані війська, переслідуючи ворога, дійшли до південних пристаней **Пельопонезу** та перешкодили дальшій утечі англійців морським шляхом. Зловлено досі **5.000 англійців,** у тому одного **ґенерала,** як також багато сербів, з того **4 ґенералів і 300 старшин.** Дня 28. IV. німецькі ловецькі літаки зістрілили біля грецького острова **Гідри** один англійський водолітак. Біля південно - східнього побережжя Пельопонезу зістрілено 4 англійські водолітаки.

Німецькі боеві та спадні літаки заатакували успішно у вечірніх і нічних годинах 29. IV. пристань **Ля Валетту на Мальті.** Влучно поцілено бомбами один легкий кружляк, становище протилетунської артилерії, портові уладження та маґазини погінних матеріялів. Від бомб згорів один нищильник і великий торговельний корабель. Також заатаковано летовища Люка й Ля Валетта. В повітряних боях над Мальтою ворог утратив 2 літаки типу Гюрикен. Німецьке летунство не мало втрат.

В **Північній Африці** німецькі й італійські спадні літаки обкидали бомбами важкого калібру пристань у **Тобруці,** артилерійські становища біля форту Пілястро й укріплення на південь від Вія Бальбія.

Сильні летунські ескадри бомбардували минулої ночі воєнну пристань **Плімавт.** Вибухли великі пожежі та жахливі експльозії на терені ґазівні й маґазинів погінних матеріялів. Інші летунські ескадри заатакували пристані **Кердиф, Лавестофт і Айпсвич,** як також ворожі нічні летовища. В морському районі довкола **Англії** німецьке летунство затопило один торговельний корабель містоти **4.000 тон** і важко ушкодило один великий корабель. Далекострільні сухопутні батерії обстрілювали успішно важні обєкти в околиці **Довру.** Німецькі ловецькі літаки підчас атак на південно - східне побережжя Англії та над берегами каналу Ля Манш зістрілили вчора 6 ловецьких літаків типу Спитфаєр і 2 боеві літаки типу Бристоль-Бленгайм, без ніяких власних втрат.

Слабі ворожі сили скинули минулої ночі в різних місцях західньої та південно-західньої Німеччини невелике число розривних і запальних бомб, що спричинили незначні матеріяльні шкоди. Серед цивільного населення було кілька вбитих і ранених. Залога одного нічного ловецького літака, у складі: булавний Зоммер, булавний Райнагель і бунчужний Гляс відзначилися особливо підчас акції проти Англії мин. ночі.

Загалом ворог утратив у днях 28. і 29. IV. **47 літаків.** З того 21 літаків зістрілено в повітряних боях, внаслідок акції нічних ловецьких літаків, 9 зістрілила протилетунська артилерія й легкі воєнні кораблі. Решту знищено на землі. В тому часі пропало 9 німецьких літаків.

Важкі втрати анґлійців в Африці

РИМ, 1. V. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

В середній частині **Середземного моря** ескадри італійського й німецького летунства бомбардували ворожі кораблі. Німецькі літаки бомбардували летунські бази на острові **Мальті** й поцілили ворожі кораблі у пристані Ля Валетта. В повітряних боях зістрілено два ворожі літаки.

В **Киренаїці** на фронті **Тобруку** триває далі облога анґлійських військ. На фронті **Солюму** внаслідок італійсько-німецьких атак завдано ворогові поважні втрати, примушуючи його в різних точках до відвороту. Ескадри італійського й німецького летунства продовжували свої успішні атаки на пристань і оборонні обекти в **Тобруці.** Німецькі боеві літаки затопили один транспортовий корабель. Обкидано влучно бомбами батерії й укріплені становища, обстрілювано зі скорострілів анґлійські самоходи. Зістрілено один літак типу Бленгайм. Вночі на 29. IV. ворожі літаки заатакували **Бенґазі.**

У **Східній Африці** італійські війська ставили поважний опір ворожому натискові, розвиваючи артилерійську діяльність і акцію піхоти на різних відтинках.

Туреччина не почувається загроженою

АНКАРА, 1. V. — Анґлійська пропаґанда використовувала вістки про зайняття грецьких островів біля турецького побережжя, щоб занепокоїти турецьку прилюдну думку. Проти цього виступив відомий турецький військовий автор **ген. Саміс.** Він стверджує, що зайняття німцями цих островів мае на меті перешкодити анґлійцям вести війну перед морськими проливами й у сусідстві турецьких вод. Ген. Саміс дивується з приводу бездіяля анґлійської флоти, що не перешкодила німцям зайняти важні вихідні бази для підводної війни проти анґлійської флоти у східній частині Середземного моря.

Анґлійський погром у Греції викликав потрясаюче враження в парляментарних кругах Анкари. Пануе там велике розчарування щодо успішности анґлійської допомоги. Після анґлійської катастрофи у Греції ледви чи будуть мати вплив у Туреччині анґлійські обіцянки допомоги.

Египет на переломі

Египет не втратив у нічому своеї політичної актуальности навіть серед такого навалу подій, які ми в останніх тижнях переживаемо. Імовірно, саме завдяки цим подіям, він ще більше тої актуальности набрав, а досить поглянути на мапу, щоби знати, що саме Египет стає осередком найближчих подій.

Британсько-египетський союз вможливлює війну на египетській землі без того, щоб у ній брав участь сам Египет, не зважаючи на щораз сильніший британський натиск. Египет досі вагається приступити до війни по стороні Анґлії. Тут не вдалося нічого змінити й самому Іденові. В міжчасі німецькі війська разом з італійськими ввійшли знову на египетську територію.

Цим багатим краем над Нілем Анґлія все цікавилася, але тимбільше від сімдесятих років минулого століття, коли то прокопано Суез, що вже в перших роках став чи не найважнішою штучною водною дорогою для британської світової торгівлі.

У грудні 1914 р. проголошено Египет формально британським протекторатом. Виставленням майже 200-тисячної армії той анґлійський протекторат дав тоді й свій вклад у війну проти Німеччини. А зробив це передусім тому, що Анґлія дала йому святочне приречення, що по війні він дістане повну незалежність. Анґлійські війська мали очистити египетську територію, але, коли египтяни домагалися, щоб Анґлія додержала своєї урочистої обіцянки, вона відповіла на це вогнем і мечем. До успокоєння народу, що все більше й більше займав ворожу до Анґлії поставу, не прийшло й тоді, коли на египетському престіл вступив прихильний Анґлії король Фауд. Анґлія мусіла давати щораз нові концесії, що довело в 1936 році врешті до договору між Великою Британією й урядом теперішнього короля Фарука.

Египет дістав свою незалежність під умовиною, що підпише союзний договір з Анґлією, який з черги ту незалежність ставить під знак питання. Анґлія дістала право держати в Египті свої ґарнізони, що їхнє число початково устійнено на 10.000 вояків та 400 літаків. В 1938 році, отже в часі мира, те число більше як подвоїлося. Британські війська стаціонували в околицях Суезу під умовиною, що зчасом ті війська взагалі з Египту заберуться. Пристані Александрія й Порт Саїд залишились дальше анґлійськими морськими базами. Договір давав дальше Анґлії право використати, в разі потреби, Египет, як випадову базу до війни. Розуміється, що египетське населення поставилося до того договору крайньо ворожо. В такій боротьбі й кристалізації настроїв захопила Египет теперішня війна.

В половині червня минулого року Египет — згідно з анґлійсько - египетським договором — зірвав дипльоматичні взаємини з Італією. Премієр Алі Магер заявив тоді в парляменті: „Египет візьме участь у війні тільки тоді, якщо італійські війська

вийшли б на територію Єгипту, коли Італія розпочала б бомбардування єгипетських міст, або єгипетських військових цілей". Заява, як бачимо, була спрямована різко проти Італії, але вже в дні 19-го червня Алі Магер її враз відкликав, заявляючи, що єгипетські війська відійдуть на кілька кільометрів вглиб краю, щоб не дати безпосередньої причини до війни. Чотири дні пізніше уряд Алі Магера уступив. Вже аж пізніше світ довідався з промови одного єгипетського посла, що англійський амбасадор ставив Єгиптові такі вимоги, що невідклично були б довели до війни між Єгиптом і державами оси. Король Фарук скликав нараду всіх визначних політиків Єгипту й на тій нараді стверджено, що втручування Англії в політику Єгипту є незгідне з єгипетсько - англійським договором та загрожує незалежності краю. В дні 3-го липня на нове домагання Англії прем'єр Єгипту Гассан Сабрі відповів в парляменті, що уряд буде всіми силами старатися не довести до втягнення Єгипту у війну. Гассан Сабрі не вів англійської, тільки єгипетську політику й тому мусів уступити. В листопаді він нагло й несподівано помер, чи радше „його вмерли".

Новий уряд створив Гуссейн Сібрі, що виконує свої функції ще й донині. Сам прем'єр — колишній оксфордський студент і тому англійці покладали на нього великі надії. Але він держиться політичної лінії своїх попередників та має піддержку короля. Супроти Великої Британії він додержує договірних зобовязань, але здержати Єгипет від участи у війні є надалі головною засадою єгипетської політики. Це був час, коли італійці були в Сіді Барані.

Відворот італійських військ з єгипетської території перед переважаючими англійськими силами та віддалення фронту від кордонів Єгипту пересунуло на якийсь час питання політичного становища єгипетського уряду на дальший плян. Але тепер війська держав оси знову стали на єгипетській землі, а натиск Англії на Каїро знову збільшився. По невдалих намаганнях британського міністра закордонних справ Ідена, ґенерал Вейвел все ще надії на піддержку єгипетських військ не тратить і хотів би їх за всяку ціну дістати, бо вони йому тепер більше, ніж колинебудь, потрібні. Та чи він їх дістане? Єгипет мусить рішитися.

—o—

Ґібральтар — для Еспанії

МАДРИД, 1. V. — Еспанський політик Ареільза Вальдеказас у своїй книжці „Домагання Еспанії" називає Ґібральтар „постійною образою еспанського народу" й „ганебним пятном на еспанській чести". У книжці, що викликала велике враження в політичних колах, говориться про Ґібральтар, як про „вкрадену в Еспанії скелю". Еспанська Фалянґа рішуче домагається віддачі Ґібральтару. Це одне з найбільш пекучих домагань революційної програми Фалянги. Між Еспанією й Англією стоїть скеля Ґібральтар, як непрохідна стіна. Клич „Ґібральтар для Еспанії" — це однодушне домагання цілого еспанського народу.

—o—

Паніка серед жидів у Палестині

АНКАРА, 1. V. — Хід воєнних подій у східній частині Середземного моря викликав у Палестині серед жидівського населення велику паніку. Хоч жидівські пресові аґенції успокоюють жидів, багато земельних власників старається продати свої маєтки, промисловці ліквідують свої підприємства. Багато жидів внесло прохання за дозвіл на виїзд. Тому, що англійська влада не дає дозволу на виїзд, щоб запобігти спекуляції, влада заборонила продавати землю без окремого дозволу. Особи, що виїздять з Палестини, можуть забрати з собою тільки 10 палестинських фунтів. Коли серед жидівського населення є панічні настрої — араби слідкують за подіями зовсім спокійно. В останніх тижнях жиди продали арабам 100 великих помаранчевих плянтацій за пів ціни. Тому, що всі заклики до жидів добровільно голоситися до англійської армії були безуспішні, англійська влада має перевести примусовий побір до війська.

—o—

Злучені Держави не довіряють Австралії

БОСТОН, 1. V. — Американці дуже уважко слідкують за розвитком настроїв в **Австралії**. Заяви вірности супроти материка, які склали австралійські політики, не переконують американців. Вони думають, що такі остентаційні заяви зайві, коли все населення Австралії таке льояльне до Англії, як про це недавно говорив заступник голови австралійського уряду Федден. З промов австралійських міністрів пробиває острах перед дальшим розвитком прилюдної думки. З великою журою дивляться на засідання австралійського парляменту в Кенбері, бо австралійське громадянство настирливо домагається, щоб йому дали вичерпний звіт про воєнні дії австралійських відділів у **Греції**. Але такий звіт розкрив би такі занедбання чільних австралійських і британських урядових чинників, які не залишилися б без впливу на населення. З тим усім вяжеться ще й те, що з огляду на напружене положення на **Далекому Сході** широкі круги австралійського населення домагаються, щоби з европейських та австралійських фронтів стягнули австралійські війська. Австралійці кажуть, що їх край тратить цінну кров, якої сам потребує для себе.

Регет Павло уступив під натиском Сімовича

СОФІЯ, 1. V. — Болгарський щоденник „Зора" помістив на першому місці ревеляції колишнього адютанта б. короля Петра II-го ґен. Драґона Кляїча, що тепер перебуває, як німецький полонений, у Софії, про переворот ґен. Сімовича 27. III. Кляїч каже, що король Петро II. ані підписував, ані сам не відчитував у радіо свого відомого заклику. Впродовж цілого того часу він перебував у свойому замку в Дединії.

Ґен. Кляїч розказує, що хід перевороту був такий:

Вночі з 26 на 27. III. Кляїч був побіч королівських кімнат. Його збудили й повідомили, що до замку вдерлися військові відділи, мабуть, щоб забезпечити лад і спокій. Реґента князя Павла не було тоді в Білгороді. Він перебував у Загребі. Адютант ґен. Кляїч збудив короля й зійшов із ним наділ, на подвіря. Військові відділи, між ними також і королівська ґвардія, зустріли короля окликами: „Хай живе король Петро II-ий!" Така маніфестація була для короля чимось неочікуваним.

Ґенерал Кляїч зазначив, що король Петро ані підписував, ані відчитував у радію маніфесту. Ввесь час він перебував у замку. Королева мати Марія від довшого часу перебуває в Англії. Кажуть, що вона [illegible]здужає на рака. Старшини ґвардії заарештували коло 3-ої години вночі її коменданта ґен. Косіча. Дра Мачека не було в Білгороді, бо він якраз тоді виїхав 26. 4. за реґентом Павлом до Загребу. В годині 16.30 пополудні явилися з доручення ґен. Сімовича мін. двору Антіч і Йовановіч та заявили, що оба реґенти зробили залежними своє зречення від попереднього зречення реґента князя Павла. Реґент довідався про переворот у Загребі й тому негайно вернувся до Білгороду. Під натиском ґен. Сімовича він підписав своє зречення і згідно з власними бажанням виїхав до Атен.

—o—

ЗАВЗЯТИЙ ОПІР В АБІСИНІЇ.

РИМ, 1. 5. — **У Східній Африці** дощева пора, яка цього року затягнулася, в багатьох околицях здержала похід. У половині травня починаються великі дощі, що тривають до кінця липня. Це і впертий спротив, який відділи **князя Аости** проявили під **Дессіє**, зробили анґлійців обережними у своїх пророцтвах щодо дальшого ходу війни в Абісинії. Головними точками італійської оборони стали Ґондар і Дессіє. Також туземці зовсім не бунтуються проти італійців, але, навпаки, йдуть разом із ними, особливо у всіх військових справах. Це очевидно важко розчарувало анґлійців. Головний командант британських східноафриканських сил ґен. Канінґем признав у свойому останньому воєнному звіті, що італійцям сприяють в їх теперішніх становищах теренові труднощі. Вони мають також багато всяких засобів і артилерію, що заслуговує на увагу. Тому анґлійці потребуватимуть дуже багато часу, щоб обезсилити італійців.

—o—

— КОЛИШНІЙ РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ КАРЛО хоче покинути Портуґалію і виїхати з панею Лупеску до столиці Чіле — Вальпарайсо.

— У НЮ-ЙОРКУ здогадуються, що Рузвелт і Мекензі-Кінг в основі прийняли плян митної унії між Злученими Державами і Канадою.

— ЕСПАНСЬКИЙ амбасадор у Портуґалії Микола Франко вернувся до Лісабону після короткого побуту в Мадриті.

— ШВАЙЦАРІЯ протестує проти анґлійських радіопередач, призначених для швайцарців. „Люцернер Таґеблят" пише з того приводу, що вони зовсім зайві й швайцарці ввічливо, але рішуче за них дякують.

— В ЛЕТУНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ в Канаді згинуло два анґлійські летуни.

— АМЕРИКАНКИ ЗА МИРОМ. Дружина республиканського сенатора Пефта візвала американських жінок висилати до Рузвелта писемні домагання дотримати передвиборчу обіцянку, зберегти мир для Злучених Держав.

Обережно з реформами

Редакція погоджується з Автором, що треба дуже обережно ставитися до всяких традиційних звичаїв і обичаїв та консерватнвних навичок селян на національно й віроісповідно дразливому терені та що за мала уважливість до поглядів і смаку — хоч би навіть заскорузлого — переочулених і недовірчивих селян може доводити до зовсім небажаних наслідків. Проте на порушену Автором тему радо дамо місце й іншим голосам, головно діячам із Холмщини, яким може відомі заторкнені у цій статті приклади. **Прим. Ред.**

Я знову кілька слів про Холмщину (з Підляшшям, як її складовою частиною).

І тому власне, що її найліпше знаю. Та ще тому, що помилки в святому ділі її відродження, про які я вже раз писав, продовжуються з дуже прикрими й шкідливими наслідками.

Які були наслідки „рятування" Холмської Землі після 1815 р., особливо після 1875 р., усім більше, чи менше відомо. Були це помилки не наші, а чужі, — помилки тих, у чиїх руках була влада й сила. Теоретичною суттю їх було: очищування місцевого українського життя від чужого намулу й навертання його буцім-то старих традицій, а практичною: раптове, безцеремонне ламання дійсности даного моменту й насильне прищіплювання — свого, нового.

Наслідки були такі, що Холмщина втратила трохи не половину свого українського населення, що втонуло в чужому морі.

Так рятували Холмщину чужинці, і їхньому розумові та методам ми не дивуємось. Інша була б річ, коли б таким самим „добрим способом рятували й відроджували Холмщину ми, українці. Таких помилок нашій сьогоднішній праці ніколи ні нація, ні історія не вибачили б нам.

На жаль, таких помилок ми маємо вже багато. Про помилки щодо *підходу до так* званих калакутів, зокрема до прищепленої чужої мови, я вже писав. Тут зверну увагу на деякі інші, найгрубіші помилки, що належать до серії „українізування місцевого життя". На практиці вони виявляються: по-перше, в раптовому ламанні того, що існує, а по-друге, в накиданні свого, що кожний вважає за дійсно українське, бо бачив його на якомусь іншому клаптику української землі.

А тепер уявім собі, що повинно діятися в душі холмщанина, коли він почує, що те, що вважав він за своє рідне, українське, чим відрізняв себе від чужинців-сусідів і що обороняв, як святощі, не українське? Коли так, то стає перед ним питання, чи він українець?

Починаються в душі холмщанина сумніви, хитання, огірчення, почуття деякої образи за любе, приросле до серця, а далі — оборона його, впертість, відчуженість, — одним словом те, що бачили ми тут після 1875 р., коли переводилося раптове й насильне „очищування церкви" — образів, співів, мови, звичаїв і т. д.

Можна навести вже тисячі прикладів подібного „очищування" українського життя Холмщини й „справжнього" українізування" його.

Холмщина має багато власних колядок і інших народньо-релігійних пісень, що складають збірку під назвою „Богогласник", багатьох видань, з нотами й без. Мелодії здебільша гарні, „з душі". Народ їх дуже любить, як власну душу, як власну творчість. Втомлені довгою Богослужбою люди враз оживають, як тільки обізветься яка пісня з „Богогласника". Особливо люблять холмщани свої колядки. І що ж? Знаємо випадки, що холмські релігійні пісні й узагалі „Богогласник" нехтуються, тому, що їх не співають десь в іншій українській області, вони не мають повної кваліфікації на українські... Або вводять колядки, зовсім тут незнані. Для чого? Щоб „українізувати" Холмщину!

Ще перед світовою війною місцеві провідники приклали багато зусиль, щоб у пісні - гимні „Пречиста Діво, Мати руського краю" народ співав „холмського" краю. І люди до цього слова призвичаїлися. Сьогодні дехто намагається переучувати їх, викликаючи незадоволення.

Знаємо випадок, коли заміна слова „празднують" на „святкують" у колядці „Небо й земля" викликала цілий заколот у селі.

Добре відомо також, що в багатьох селах викликало сильний протест і фермент накинення незнаного серед православних світського святкування „Св. Миколая". Люди прийняли виступ святителя на сцені, як пониження його, образу, профанацію.

Те саме бувало вже зі святочними, весільними й іншими звичаями.

А тепер маємо випадок, що пригадав нам найсумніші моменти з доби після 1875 р. — з доби „очищування церкви". В одній церкві (в своїм часі ширше порушу цю справу) є дуже стара копія чудотворного образу. Цю копію широкі маси холмщан шанували, як сам чудотворний образ (вивезений на схід). З цієї копії робили репродукції і знайдете їх не тільки в православних, але й у католицьких домах. І ось цю копію, без відома парохіян, перемалювали наново та ще в такому „модерному" вигляді, що місцеві люди не відважуються підійти до неї. Здається, такого випадку ще ніколи в історії нашої церкви не було. Направити справу можна тільки одним способом — негайно усунути з образу нові фарби.

А ось останній випадок в одному селі на Грубешівщині. Образи там були знищені. Селяни зібрали кілька тисяч золотих і замовили собі нові. В простоті своєї душі вважали вони, що й Ісус, і Божа Мати, і св. Миколай, і особливо патрон їхньої церкви, архистратиг Михайло, будуть такі самі, як колись, бо ж то ці самі святі. Та вийшло інакше. Маляр - модерніст понамальовував такі стилізовані обличчя й руки святих та так поодягав їх у вишиті сорочки, а арх. Михайла ще й так прикрасив, що селяни в плач та лемент.

— Просто біда в селі, — оповідав селянин з того села, — люди не хочуть цих образів, бо вони неподібні до правдивих. Усі добре памятають старі образи, а св. Михайла то отак, якби бачили зараз — гарний був, людський, а цей, прости Господи, й на людину неподібний. Якийсь хворий...

Але це не критика стилю маляра, чи його артистичної вартости, лише практична вказівка, як обережно треба братися до „очищування" і „українізування" життя Холмщини. А які сумні наслідки може дати необережний *підхід до холмської дійсности, показує нам такий факт з недавньої минувшини. Одному єпископові не сподобався образ св. Миколая в сільській церкві (теж на Грубешівщині) і він наказав усунути з церкви цей образ. Селяни стали муром в обороні своїх святощів. Боротьба тривала кільканадцять років.* Образ таки був усунений. Але це село сьогодні — не наше...

В. Островський.

ОСИП ДАЧКЕВИЧ

Весна 1940 р. у Франції

Ще ніколи не були ми такі байдужі на всі події, що заскакують людей у житті, як тієї памятної весни 1940 р. Був це кінець квітня, час великодніх свят, тоді, як боєві дії у Норвегії наближалися вже до вирішної фази. Та тут, за лінією Мажіно, всім було це байдуже. Ми щоденно чули ці французькі, далекі від правди, комунікати, обмірковуючи їх по свому й забували, за важкою щоденною працею, про Божий світ. А були це часи, коли дійсність змушувала нас критися по мишачих дірах, щоби зникнути з очей напасливим жандармам, які силували нашу молодь вступати до польської армії. Найгірше приходилось тим, що товаришували з деякими поляками, залишаючи іноді свій останній гріш в киселях облесних корчмарів. Тепер же ці „товариші" інформували поліцію про все: куди хто ходив, про що говорив, і як ставиться до союзної армії. До сьогодні не знаю, що сталося з одним з наших, що походив із Добромильщини, й для якого впродовж двадцяти літ пани з консуляту були найпершими гієьми, а от проговорився перед одним, що, мовляв, Чемберлен дурак, і слід за ним застиг.

Великодній ранок зустрічало нас яких двадцять молодих укрїнців на університетській площі в Нансі, біля академічного дому, групи студентів-католиків. Ми всі так раділи з зустрічі, немов віками не бачились. Кожний випитував, розпитував один одного, де дівається, що робить, як дає собі раду. Одні оповідали свої пригоди з жандармами, інші, яким минув речинець ставитися до війська, з тривогою очікували „гостей". Та більшість, махнувши рукою, була готова на все, зокрема ті, що вже насиділися по польських тюрмах. Їх тверде слово було одинокою розвагою для тих, що тратили духа. В часі, коли не було ні свого часопису, ні поради від нікого, цих кілька хвилин дискусії закріпили в нас бажання послідовно станути в обороні нашої національної гідности. На дальші наради ми мали зібратися після обіду в нашій „Просвіті".

Руханкова саля величавого дому студентів - католиків була для православних мешканців міста Нансі місцем, де вони мали свої щомісячні Богослуження. Там збирались болгарські студенти, емігранти росіяни, а також наші українці. Але підчас Богослужень сала ця світила пусткою. Потреби молитви відчували тут тільки нечисленні одиниці. Завсіди ті самі тут сповідалися й причащалися. На порозі, по традиції, заедно товпилися наші галичани, що приходили на Богослуження з якоїсь внутрішньої потреби — поспівчувати з цією церквою, сиротою на чужині.

Умовившися на полудне, наша громадка розійшлася. Одні вступили до поблизького костела, де кілька неділь тому було наше церковне свято, інші пішли за орудками в місто, а дехто на Богослужбу до православних. Було пів до десятої, як пан-отець приїхав на місце. Це для нього мала бути вже третя відправа, він переїхав від досвітку вже зі сотню кільометрів. Довідуюся, що це якийсь князенко, висвячений уже тут, у Франції, в старшому віці. В його рухах видно якесь нервове подразнення, він не встоїть на місці. Декого це бентежить, але хто з емігрантів не зрозуміє священика-людини, що працює в таких умовинах. Саме кінчилась Воскресна Утреня. Співав хор емігрантів-росіян. І не погано. Підчас пісні „Да воскреснет Бог", при словах „друг друга обіймім" — пані стали скидати капелюхи, священик обернувся і вірні підходили до нього, щоб цілуватись „єдиними усти і єдиним серцем". Цей безпосередній вияв братолюбія, диктований духом Євангелії, що бере свій початок напевно десь із перших часів християнства, відомий і в Україні. Та нас він чомусь відштовхує. Вправді, оце сьогодні не той самий пан-отець, що з глибини душі ненавидить українців. Цей до політики „не мішається". Ось бачу, що й наші православні підходять до цілування. Родяться в мені якісь дивні почування. Врешті вірні розцілуються між собою і до мене підходить п. З. та, давай цілуватись. Поцілувалися, побажали собі всього кращого, та й слухаємо. Літургії преждеосвячених дарів, що її пан-отець співає по грецьки, прошептуючи рівночасно хористам, як співати по гецьки те, що простіше. Решту співають звичайно по старо-

Потреба кустарного промислу на Лемківщині

Переглядаю статистику українського населення на терені Ґен. Ґубернаторства за 1900—1940 рр. І впадає в очі дивний факт. Відсоток українського населення в гірських округах не меншає, а навпаки, більшає, тоді, як на долах бачимо постійний спадок. Знаємо, що польська адміністрація приноровлювала всюди ті самі засоби для перетягання українського населення у свій табор. Де ж причина, що в горах, отже й на Лемківщині, це їм не вдалося? Чому поляки сюди не пхалися? Це тому, що тут не можна було зробити особистого інтересу. Це, назагал, убогий край, земля бідна, тут майже завсіди панувала нужда, недоїдання, втеча до Америки. Коли ж повстала Польща, тоді поляки селяни, які колинебудь передтим сюди заблукали, радо переносилися з гір, як тільки могли дістати краще місце на долах. Лишався тільки наш селянин, який одиноко міг тут давати собі раду й якось виживати.

Нинішні часи змінилися. Відкриваються можливості виїзду на роботи, може навіть легкого переселення. У наслідках може настати навіть утеча й повільне затрачування цієї вітки наших земель, що зуміла найдовше видержувати напір польського елементу й то затрачування саме у кращих для нас часах.

Тому ми не сміємо лишати лемків їм самим, а треба перевести плянову акцію у-можливлення їм заробітків на їх власній землі. Досі жило там наше населення із хлі-робства. Напр., у сяніцькому повіті на 882 греко-католиків і православних, було 43.289 хліборобів, у пов. Березів на .743, було 10.607, Ліско на 81.588, було 489, Кросно на 15.132, було 8.869 і т. д. ереважаюча більшість із них — це мало-мельні, бо на 43.289 хліборобів у пов. янік 28.718 осіб жило на господарствах 0—5 гект., у пов. Березів — 9.238, Ліко — 37.704, Коросно — 6.096. І це ще не уло б найбільшим лихом. Але орні ґрунтворять тут, в деяких місцевостях, заедви 16 відс. поверхні. Значить, не вигарчає хліба на виживлення. З хліборобства, отже населення тут не може прожити. Воно мусить мати інші джерела заробітку. Не можна його знайти у великім промислі, бо цей тут, покищо, слабо розвинений та нема надії на скорий його розвиток. Зате певний заробіток можна знайти у кустарнім промислі.

Гірське населення має до нього нахил і то не тільки тут, але майже у цілому світі. На Лемківщині займаються багато людей кустарним виробництвом. Воно за Польщі падало через недостачу збуту. Але тут є ще живою традиція. А сьогодні легше про збут виробів кустарного промислу, бо отворився широкий німецький ринок, а це запевнює належний заробіток.

Саме тепер, як переводиться переустрій господарського життя в Г. Г. з думкою охопити цілість господарства, є для українців нагода взяти в ньому участь, а, заставившися над різними господарськими справами, а в тому й над долею й життям гірського населення, взяти під увагу у першій мірі розбудову кустарного промислу на Лемківщині.

А.

——о——

словянськи. З цього Богослуження вийшов я, навіть не помолившись, бодай коротко. А як бажалося тоді щиро, щиро молитись...

Моїх знайомих та товаришів стрінув я після обіду в „Просвіті", зайнятих гарячою дискусією. Виявилося, що кілька із них уже посперечалися на ринку з якимось підпитими поляками, що, почувши українську мову, стали відгрожуватись. Наші хлопці згаряча таку дали їм відправу, що добре затямлять собі цей Великдень. Нерви наших хлопців годі було присмирити й їхній засаді — кому терпи, а кому відразу плати, годі було змісця протиставити якийсь софізм.

Спершу ми для настрою почали співати Христос Воскрес. Пізніше перейшли вже й на патріотичні пісні. Десь тут узялися і декляматори, а при кінці сипнулася й гаряча промова. Ми почули, що й для нас Христос воскрес — тут, на чужині, в домівці „Просвіти". На столі появилося пиво та „шопіна" (вино), бо які ж би це були свята без цього та ще й у Франції. За хвилину заграв уже і патефон, але, згідно з нашим звичаєм, обійшлося без танців.

І найбільше пригноблені повеселішали. Ми вирішили таки змусити наших противників, щоб уважали нас вірними тільки нашим національним ідеалам, навіть у цій жахливій дійсності. І сильні характери таки перетривали й тепер же святкували Христове Воскресення вже в інших умовинах, віряче непохитно в прихід свого Великодня.

——о——

З голосів преси

Палії при праці

„Франкфуртер Цайтунг" (чч. 211, 212) приносить низку статтей і кореспонденцій, що цікаво насвітлюють розвиток і куліси сучасних світових подій.

У центрі уваги стоїть, очевидно, Америка, яку Рузвелтове оточення і він сам пхають уперто до війни. Їхня пропаґанда за інтервенція росте з дня на день. Такий, напр., морський міністр Нокс отверто лякає своїх співгромадян заявами, що коли б Злучені Держави завернули з дороги, то Англія впала б жертвою катастрофального розгрому. А тоді Злученим Державам довелося б стати самим віч-на-віч із переможцями. Ту саму лінію втримує також Рузвелтова преса. „Ню-Йорк Гералд Трибюн" домагається, щоб Америка негайно заняла, крім низки островів, також порт у Дакарі, навіть коли б це мало стати причиною війни. (Дакар — найбільше на захід висунений французький порт в Африці на атлянтійському березі). В парі з такою інтензивною пропаґандою йдуть також дальші кроки американського уряду, що переходять уже межі провокації. Т. зв. „воєнний кабінет" в Уошинґтоні виготовлює розпорядок про стежну службу американської фльоти на Атлянтійському океані. Ці воєнні стежі, яких завданням буде „пильнувати спокій" на океані, поширили б американську лінію морської оборони на тисячу миль від берегів Америки й на ділі дуже мало різнилися би від конвойної охорони англійських кораблів американською воєнною фльотою. Також останній договір Злучених Держав з Канадою у справі воєнно-господарської співпраці, говорить сам за себе.

Одночасно по цьому боці океану потверджуються вістки, що Англія, після балканського розгрому, хоче ще раз спробувати щастя, — тепер з черги — на іберійському півострові. Пише про це, на основі достовірних італійських інформацій, римський кореспондент „Фр. Ц.":

„Англійські зусилля йдуть при цьому у двох різних напрямках. Незалежно від втягнення у війну Америки, яка й так давно вже покинула невтральність, англійці хочуть: 1) створити бастіон на території, що сполучує африкансько - азійський суходіл (в запіллі якого є дуже потрібні Англії нафтові поля) і 2) створити новий фронт в єдиному місці в Европі, яке ще не захоплене війною, а саме — на іберійському півострові. Це дало б Англії одночасно змогу захопити ще деякі острови, щодо яких не тільки вона, але також її американський партнер, виявляє помітне зацікавлення.

За інформаціями з Лісабони, влада в Мозамбік (португальські кольонії в середній Африці) викрила протидержавну змову, що її орґанізувала англійська і, мабуть також, південно-африканська тайна служба. Дотепер арештували там поверх 200 осіб. Змова мала на меті проголошення самостійности тієї країни. Отже, бачимо, що англьосаси йдуть до одної мети дуже різними шляхами.

Катастрофа англійської політики на Балкані приспішує тільки такі пляни Черчіля. Може й так слід розуміти слова Черчіля, коли він нестримно кричав до своїх критиків, що не можна тратити з очей пропорцію у подіях. Іншими словами, це могло б значити: ми ж маємо ще й інші пляни напоготові. Дуже помітно є при цьому також твердження Ройтерового бюра, що, мовляв, держави осі користають із порту у Танжері, як із бази постачання. „Невже Англія готує новий замах?" — питаються в Римі. Одночасно італійські кола вказують на те, що прислужні для англійської пропаґанди північно - американські радіовисильні різко вдарили по Еспанії та Франції, зокрема накинувшися на ґен. Вейґана. При цьому англійська пропаґанда все частіше повторює слово „Марокко"... та поширює вістки, які мали б з черги посіяти недовіря між Портуґалією та Еспанією. Якщо було б правдою те, що говорять ці пропаґандивні поголоски, то німецькі частини стояли б уже перед Лісабоною, а Еспанія вислала б уже Портуґалії ультимат з домаганням передачі портуґальських портів німецьким та портуґальським частинам. В Еспанії вибухла б уже революція проти ґен. Франка.

Ця сама англьосаська пропаґанда працює також в Еспанії, поширюючи там знову протилежні поголоски. З них виходить, що Портуґалія зарядила вже загальну мобілізацію. Все це вістки, що — як певно стверджено — вийшли у світ з доручення англ. дипльоматичних представників у Мадриді та Лісабоні. Ціль ясна: вони мають своєю сензаційністю затерти враження англійських невд... на Балкані у світі".

Як бачимо, атмосфе... натяків, погроз і нових комбінацій стає все більша і замрячує політичний овид. При цьому, найважливіший, бо ініціятивний чинник, Німеччина — заговоривши розгромом Югославії та Греції й розторощивши англійську військову експедицію на Балкані, — мовчить. В Єгипті почався новий німецько-італійський наступ на схід від Солюм, але він є тільки продовженням переможного маршу від Бенґазі.

Зате англійці використовують атмосферу ніби то загрожения на інших місцях в Европі, для відвернення уваги від власних невдач на Близькому Сході. Англійська пропаґанда насичує тепер американське громадянство тезою, що суттєвим у подіях на південному сході був не англійський, грецький, чи сербський розгром, але... спричинений тою війною стан знесилення держав осі.

„Англійське радіо — пише „Фр. Цтґ." — посунулось навіть до такого отвертого коментування югославянської програної: опір не тривав, що правда, довго, але всетаки дав нам дещо часу для притранспортування американського воєнного матеріялу. Якщо б такі інтермецца — пише нюйорська преса — мали навіть тільки партизанську форму, то всетаки помагають вони англійському воєнному командуванню, бо виснилюють противника. Однак таке базікання не хотячи, відслонює всю англьосаську безсилу, яка, зрештою, вяжеться з повною відсутністю всякої моралі супроти інших народів. На місце стратеґії приходить жалюгідний допомічний середник: диверзія. Англьосаську фантазію захоплює в теперішній момент, здається, найбільше „іберійська диверзія".

Ось так виглядає перекрій останніх політичних актуальностей у світі. Завтра можуть виринути нові сензації, а може й факти.

——о——

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

[ТР]АВЕНЬ.
2. Пятниця — пр. Івана В.
3. Субота — пр. Теодора Т.

— ПОЧАТОК ТРАДИЦІЙНИХ ТРАВНЕВИХ БО[ГО]СЛУЖЕНЬ у гр.-кат. церкві в Кракові 30. IV. в [.] год. пройшов вельми урочисто. При ба[гат]о прибраному зеленню і квітами престолі Бого[ма]тери відправили марійський молебен оо.: кан. П. Хрущ, сов. Д. Семчишин і М. Федорович. [Про]повідну науку про культ Богородиці виголосив [о.] М. Федорович. Вірні м. Кракова прийшли гро[мад]но на це улюблене й таке популярне в нас в [дав]ніх часах травневе Богослуження в честь Ца[риц]і й Заступниці нашого краю. Марійські молебні [з к]ороткими науками триватимуть увесь травень. [К]ожному з учасників цих настроєвих вечірніх бо[горо]дичних богослужень нагадують подібні від[пра]ви в рідних селах і містах, у дерев'яних цер[ков]цях, серед зелених піль і рідних нив...

— УКРАЇНЦІВ, ЩО ВОЛОДІЮТЬ ЧУЖИМИ [М]ОВАМИ, просимо зголоситися до нас, подаючи [так]і дані: 1. прізвище й імя, 2. рік і місце наро[дж]ення, 3. освіту (точно!), 4. звання (давніше і те[пер]ішне), 5. якими мовами володіє у слові, якими [п]исьмі та в якому ступні, 6. у яких чужих краях [п]ебував. та як довго. — Знання світових мов слід [зг]олошувати лише, якщо володіється ними бездо[ган]но. Зголошення слати до Українського Цен[тра]льного Комітету, Краків, Зелена 26/5.

— УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР під [ди]р. Володимира Божика, що мав виступити в Вар[ша]ві в салі Консерваторії 27. квітня, з причини [х]вороби 2-ох солістів виступить з концертом в не[діл]ю 4. травня. В програмі концерту українські на[род]ні пісні визначних українських композиторів.

— СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ. В ч. 87 „Краків[сь]ких Вістей", у фейлетоні Наталії Савченко „В [ро]ші роковини смерти С. Русової", вкралася [по]хибка: в 17-му рядку згори 1-шої шпальти має [бу]ти: „до тих чужих із походження, славних наших [пред]статей ,як Костомарів, проф. Антонович...", а не [Ан]тонич (як надруковано).

— ПОЧАТОК КУРСУ ДЛЯ УЧИТЕЛЬОК ГОСПО[ДА]РСЬКИХ ШКІЛ у Криниці призначила шкільна [вл]ада остаточно на 5. травня ц. р. Український [Цен]тральний Комітет не висилає кандидаткам на [ку]рс ніяких залізничих знижок. Дозволи на їзду [кан]дидатки повинні самі вистаратися у відносної [міс]цевої влади (у старостві), на основі посвідки [при]йняття на курс. — Український Центральний Ко[міт]ет. 2х

КОМУНІКАТ УДК КРАКІВ.

Справа додаткових харчев[и]х карток.

Повідомляємо, що додатк[о]ві харч. кар[тки] на місяць травень 1941 р. видаватимуть УДК, Краків, Льоретанська 18., в днях: [2,] 3, 5 і 6 травня від год. 8—12 і від 15— в такому азбучному порядку:

2. V. (пятниця)	букви	—	А, Б, В, Г, Ґ, Д, Е, З, Ж
[3.] V. (субота)	„	—	И, І, К, Л, М
[5.] V. (понеділок)	„	—	Н, О, П, Р, С
[6.] V. (вівторок)	„	—	Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Ю, Я.

До одержання харч. додаткових карток [ви]магається предложення:
[а]) особистої виказки (Авсвайскарти), [або] посвідки реєстрації в УДК.
[б]) виказки вплачених датків до УДК,
[в]) червоної харчевої картки, а від україн[ців] з околиці Кракова. потвердження за[ме]льдування в місцевості замешкання (або [тако]ж червоні харч. карти).

УДК, Краків.

[З]АКЛИК Д-РА ЛЄЯ З ПРИВОДУ 1-ГО ТРАВНЯ

БЕРЛІН, 1. V. — З нагоди Свята Націо[на]льної Праці 1. V., провідник Німецького [Ф]ронту Праці **д-р Лей** проголосив заклик [до] німецьких робітників і робітниць та під[ні]немців. *Він зазначив, що саме в дні 1-го [тр]авня німці справді відчувають свій обо[в'я]зок служити націонал-соціялістичній ре[во]люції.* Тому д-р Лей закликає всіх, щоби [сп]ільно взялися за руки і ще більше обєдна[ли]ся в одній громаді, щоби ще більше по[сил]или свою працю, бо підставою перемо[ги] є не тільки віра, але також і праця. Ге[ро]йські вояки німецької армії мусять знати, [щ]о за ними стоять безконечні ряди мужів і [ж]інок, що дбають за хліб для народу і [з]брою для вояків.

—o—

Імперіялізм і народи Азії

(Докінчення)

5.

Політика імперіялізму Америки й Европи в Азії має дві площини: перша — це намагання опанувати або кольонізувати. Коли не можна було опанувати наслідком сильного спротиву даного народу, і не можна було кольонізувати, то імперіялісти добивалися прав на аренди, концесії, добивалися низьких мит і таким чином створювали півкольонії. Сильні народи адмініструють кольоніями, само собою, монопольно; в півкольоніях здійснюють свою політику шляхом частинного обмеження суверенітету даних пів-кольоніяльних держав.

У другій площині імперіялістична політика Европи й Америки ставить народи Азії в таке положення, в якому можна їх найкраще експльоатувати. Тут розуміється експльоатація, головним чином, економічна. Для цього імперіялізм намагається держати кольонії в положенню не промислового, сільсько-господарського району, модернізуючи їх лише настільки, наскільки це для самих імперіялістів вигідно. Для розвитку торгівлі імперіялізм в морських пристанях створює напів модернізованих купців із тубильців; такими являються пристані Далекого Сходу й пристані південних морей. Щоби знизити ціни на фабрикати легкої промисловости, імперіялізм користується дешевим трудом тубильців і цим способом побільшує свої прибутки із вложеного експльоатаційного капіталу.

На перший погляд політика імперіялізму Европи й Америки супроти пів-кольоніяльних держав проявляється нібито в дуже мягкій формі. Одначе за цією зовнішньою мягкістю скривається жадоба експльоатації. Назагал в Азії діють впливи анґльо-французькі, що проникли сюди крізь Суезький канал, американські, перемігши Тихий Океан, совітські, що вирушили з сибірських степів і гір Кавказу.

Звільнення Азії від цього гнету не таке легке діло. Сепаратистичні рухи окремих азійських народів не досить сильні, щоб могли дати позитивні висліди, бо імперіялісти Европи й Америки, не дивлячись на свої противенства, виступають спільним фронтом в боротьбі з національним рухом поневолених народів Азії. Це особливо яскраво проявляється в пів-кольоніях. Чи договір девяти супроти Китаю не являється копією в Східній Азії анґльо-американської версальської системи?... Щодо Голяндських Схід. Індій, котрих питання за останній час так загострилося, поскільки Анґлія й Америка рахуються в цьому питанні тільки з Голяндією, постільки стає ясно, що анґльосаси намагаються зберегти свою геґемонію в південних водах Тихого Океану. Погляд ЗДПА супроти Сходу й південних вод такий, що ЗДПА вважають себе спадкоємцем анґлійської геґемонії на морях, побудованої на принципі експльоатації кольоній. Американці переконані, що вони, як однокровні з анґлійцями, дістануть в спадщину від них і їх геґемонію.

Народи Азії знаходяться тепер на шляху до визволення. Вони не хотять появи нової анґльо-саксонської геґемонії над світом. В імя тієї визвольницької боротьби японський нарід вимагає обєднання народів Азії.

Шанґай. *Тецудзи Када.*

Японія стежить за Злученими Державами на Тихому океані

ТОКІО, 1. V. — Відпоручник японського уряду заявив, що поширення американської морської контролі — це дуже небезпечний засіб, який безпосередно попереджує участь у війні. Якщо з того приводу прийшло б до якогось інциденту, треба би перш за все зясувати, як відбувся інцидент. У звязку зі заявою Рузвелта про поширення морської контролі на 7 морей, японський відпоручник зазначив, що покищо взагалі ледви чи істнує конечність такої контролі на Тихому океані. При тій нагоді японський відпоручник згадав також кореспонденцію часопису „Нічі-Нічі" з Сінґапуру про одну розмову команданта британських воєнних сил на маляйському півострові з журналістами. Він тоді заявив, що анґлійці думають боронити не тільки Сінґапур, але також цілий маляйський півостров. З тією метою вже перевели широку оборонну підготову. На випадок, якщо б Маляку заатакували від моря, мабуть американська фльота хоронила би її перед тим. Здогадуються, що японська політика діє рівнобіжно з великодержавами оси в Европі. Японський відпоручник висловився, що, якщо б дійсно щось таке було й коли б це було поглядом британського уряду, то слова британського команданта заслуговували б на якнайбільшу увагу. Ще не потвердили того, що китайський уряд у Чункіні й Анґлія підписали тайний військовий договір. Про акцію Джемса в Чункіні ще нічого не знають у Токіо.

—o—

Крутійська заява Черчіля

БЕРЛІН, 1. V. — Анґлійське громадянство щораз більше домагалося пояснення катастрофальних наслідків балканської авантюри. **Черчілеві не залишилося нічого іншого, як тільки в середу дати коротку заяву в палаті громад.** Крім Черчіля промовляв ще також і мін. закорд. справ Іден. Він закрився письмом грецького уряду, який ще 21. IV. зажадав, щоби відкликати з Греції анґлійські війська, бо шкода їх дальше жертвувати. Після того, як мін. Іден відчитав це заздалегідь приготоване письмо грецького уряду, він додав ще кілька фраз про відвагу й вірність греків.

Черчіль, як звичайно, перекинувся цілком необгрунтованими числами про силу анґлійських військ у Греції й, очевидно, заявив, що величезній частині анґлійських військ вдалося дійти до кораблів. На запит, чи завантаженим воякам вдалося причалити до своїх баз, Черчіль відповів доволі тихо: „Думаю, що так". Зрештою він найшов вихід таким чином, що покликався на перевагу німецького летунства, що її знову тепер признали. Також незвичайно відкрито зумів він зясувати важкі втрати австралійських і новозеляндських частин, які пожертвували як задні сторожі до боротьби з німецькими панцирними одиницями. На запит про втрату воєнного матеріялу, Черчіль відповів, що очевидно не можна його було взяти зі собою, але наче на потішення додав, що **„німці не відчували ніякої недостачі важкого матеріялу".**

— В АНКАРІ підписали новий договір у справі товарообміну між Німеччиною й Туреччиною.

— ПІСЛЯ ЗАЙНЯТТЯ ГРЕЦІЇ німецькими військами Рузвелт наказав замкнути грецькі конта в банках Злучених Держав.

— ЛІНДБЕРҐ заявив, що Америка не має стільки новітніх боєвих літаків, скільки їх має Німеччина. Тому він рішуче проти війни.

— В ТОКІО відкрили департамент хемічного ведення війни при відділі військового виховання.

З українського життя

ЛЕМКІВЩИНА.

СЕЛО КУЛЯШНЕ — ШЕВЧЕНКОВІ.

Хоч пиняво й отяжіло пливуть дні в затишних наших горах, хоч злидні часом заглядають під убогі стріхи лемківських хиж, проте радо горнуться до освідомлюючої праці ті ж самі гіряни. Зокрема, як яка імпреза чи відчит, усе знайдуться цікаві, щоб самим узяти участь у ній, або щоб засвідчити своє заінтересування до національних справ. Дня 31. березня вшановано память нашого Ґенія Тараса Шевченка і в цьому селі. Видно було дбайливу організацію і підготову до цього свята. Гарно прикрашена сцена у зелені робила миле враження на видців. По ґрунтовно обдуманім і приступно виголошенім рефераті пані Іванки Левицької про найкращого сина України, слідували дальші точки свята. Найкраще, відай, вийшла пісня „Ставок заснув", що її гармонійно виконав місцевий хор. Були теж деклямації дітей і старших, що в декотрої з молодиць витискали сльози, бо ж вони розуміють безталанну долю сироти, чи старця під тином. Свято, як годиться, закінчено національним гимном.

ХОЛМЩИНА.

СВЕРЖ У ПОКЛОНІ ТАРАСОВІ.

Не забув помянути „не злим, тихим словом" свого Пророка найдалі висунений, над самим Бугом положений, український Сверж. Заходом управительки школи п. Ірини Витковицької гідно відсвятковано 23. III. память нашого Кобзаря. Після Служби Божої в місцевій церкві, відслужено урочисту панахиду, підчас якої прегарно співав церковний хор, доповнений артистами театру УОТ з Холму, який якраз загостив до Свержа. Панахиду закінчив спів „Боже Великий, єдиний" та змістовна проповідь о. Бондара. Відтак у салі пожежної сторожі відбулась при виповненій салі академія, яку розпочав змістовним рефератом директор театру УОТ з Холму п. Назар Обідзінський. Далі були деклямації, співи, інсценізації творів незабутнього Тараса. Рясними оплесками нагороджувало громадянство малих школярів-виконавців. На закінчення дир. Обідзінський прочитав кілька творів Шевченка з дуже цікавого, а навіть рідкого примірника „Кобзаря", виданого в 1908 р., який є власністю одного з мешканців Свержа. „Заповітом" та національним гимном закінчено свято, яке надовго залишиться милим спогадом у серцях українців Свержа. Добровільні датки, зібрані підчас академії, передано на цілі місцевого УОТ.

СВЯТО ШЕВЧЕНКА В СТРУПИНІ.

Невеличке село Струпин (23 хати), завдяки невтомній, повній самопосвяти, праці місцевої учительки п. Доманчукової та її чоловіка, не відстає в своїй культурній праці від більших осередків. День 10. березня село посвятило памяті Тараса Шевченка. В гарно прибраній школі о. Володимир Мархева з Холму відслужив урочисту панахиду, яку закінчено молитвою „Боже, Великий, Єдиний". Підчас панахиди співав місцевий хор і хор артистів театру УОТ з Холму. Прекрасна проповідь о. Мархеви закінчила панахиду, після чого розпочалася академія. В ній узяло участь усе село. Виступали хори, були деклямації, інсценізації, сольоспіви, дуети — все гарно опрацьоване дбайливою рукою пані учительки та під її проводом. На закінчення академії співав місцевий хор під проводом п. Доманчука. — Вечором того ж дня театр УОТ з Холму, під проводом Назара Обідзінського, виставив „Назара Стодолю".

НІМ. ПЕРЕМИШЛЬ У ПОКЛОНІ ПОЕТОВІ.

Нім. Перемишль святкував Шевченкові роковини цього року двома концертами 13. квітня — в год. 13-ій та в год. 20-ій. На ранішньому концерті, призначеному для сіл Перемищини, була така програма: „Заповіт" — збірні хори; Вступне слово — І. Рижий з Малкович; „Думи мої", „Чого мені тяжко" — міш. хор з Батич; „Кавказ" — деклямація юнака з Малкович; „Місяць зійшов", „Сонце заходить" — мужеський хор „Бандурист" із Нім. Перемишля; „Садок вишневий", „Учітеся", „На Шевченкові роковини" — міш. хори з Малкович і Дуньковичі; „Чорна хмара" — міш. хор з Малкович; „Розрита могила" — деклямація юнака з Малкович; „Прометей" і „Косар" — муж. хор „Бандурист" із Нім. Перемишля під управою Й. Леськова. Концерт покінчено національним гимном. Публики, на жаль, небагато.

Увечері відбувся вдруге у салі оо. Василіян концерт для місцевого громадянства. — У програму ввійшли: „Заповіт", відспіваний муж. хором „Бандурист"; Вступне слово — реферат п. Нагайського; „Сонце заходить" — муж. хор „Бандурист"; „Розрита могила" — деклямація юнака з Малкович; сопранове сольо п. Новаківської при акомпаніяменті фортепяну (проф. Негребецька); „Прометей" — муж. хор. „Бандурист"; деклямація-молитва — у виконанні п. Турка; „Косар" — муж. хор. „Бандурист" при акомп. фортепяну (проф. Негребецька). Хорові точки, виконані муж. хором „Бандурист" під дир. Й. Леськова й деклямація „Розрита могила" були найкращими точками концерту.

ВЕЛИКОНІМЕЧЧИНА.

НА ФАБРИЧНИХ РОБОТАХ В ОБЕРАВ (Майсен).

Працює нас тут понад 50 українців. Ми заложили культурно-освітній гурток, що проявляє оживлену працю. Маємо свою малу бібліотеку, влаштовуємо сходини, виклади. Майже всі українці є членами УНО. — Дня 16. III. відсвяткували ми роковини Тараса Шевченка концертом. В програму концерту ввійшли: вступне слово, реферат про Т. Шевченка ,деклямації й народні пісні, що їх відспівав власний хор. Прибули майже всі місцеві українці, крім того з довкільних сіл. Концерт закінчено національним гимном. На організаційні цілі УНО зібрано 40 РМ.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ПРАЗІ.

На українському факультеті празького університету студіює під цю пору кілька бувших питомців греко-катол. Богословської Академії зі Львова, та понад двадцять оо. Василіян, що приїхали сюди з Оломунця по розвязанні тамошнього Інтернату.

Як студенти-богослови, так і оо. Василіяни роблять велику прислугу для пізнання нашого обряду й національних змагань серед німецької молоді. Багато праці й старань вкладає в це студ. Поперечний Дмитро. Своє прийняття та можність студій — як одні, так і другі — завдячують особливій прихильності й симпатії о. Ректора д-ра А. Кіндермана до нашого обряду й національних змагань.

Завдяки цій прихильності о. Ректора й за старанням богословів відбувся 2. II. ц. р. в німецькій семинарії на Двожакштрассе 16 концерт українських колядок для німецьких богословів. Програма концерту обмежувалась виключно до хоралу. На вступі зложив подяку о. Ректорові (в нім. мові) студ. Левусь Богдан, зазначуючи, що концерт має на цілі запізнати німецьких богословів з українською піснею й музичною культурою. З черги слідували хорові продукції українського хору під проводом проф. Буркацького. В програму входили, побіч загально відомих колядок, також народні лемківські колядки, що своєю музичною формою й виконанням дуже всім подобалися. Хор вивязався дуже гарно зі свойого завдання й цим підніс красу української пісні й музики в очах чужинців. Невтомна праця проф. Буркацького, як дириґента цього хору, знайшла своє признання в сердечній подяці о. Ректора д-ра А. Кіндермана за ту несподіванку, що її хор зробив своїм виступом. Прикінці зложив подяку присутнім за участь студ. Болехівський Іван, а хор відспівав о. Ректорові голосне „Многая літа". Концерт залишив у приявних німецьких богословів незатерте враження. (-ий)

—o—

Зі спорту

УКРАЇНСЬКІ ЗМАГАННЯ ЗА МИСТЕЦТВО В ҐЕН. ҐУБЕРНАТОРСТВІ.

Згідно з рішенням анкети відпоручників спортових товариств, яка відбулася 13. квітня ц. р. в Нім. Перемишлі, поділено зголошені дружини на дві групи та позаочно розльосовано речинці змагань першої рунди:

Ґрупа І.: 11. V. Лемко (Сянік) — КЛК (Ярослав); УСК (Краків) — Пролом (Переворськ).

18. V.: Сян — Лемко.

25. V.: Пролом — КЛК; Лемко — УСК.

1. VI.: УСК — Сян; Пролом — Лемко.

8. VI.: Сян — Пролом КЛК — УСК.

15. VI.: КЛК — Сян.

Ґрупа II.: 4. V.: Степ (Бушковичі) — Сян II.

11. V.: Лев (Радимно) — Буревій (Сосниця); Сокіл (Гнатковичі) — Степ.

18. V.: Сян II. — Сокіл; Буревій — Степ.

25. V.: Сян II. — Лев; Буревій — Сокіл.

1. VI.: Степ — Лев; Буревій — Сян II.

8. VI.: Сокіл — Лев.

Господарі подані на першому місці. Господарі мусять найдалі до четверга перед кожними змаганнями просити голову суддейської колеґії визначити суддю, як також подати противникові час і місце змагань.

Адреси спортового проводу: Проф. Іван Красник, підреферент спорт. справ, Нім. Перемишль, вул. Угорська 1 (Ґалянтерія); дир. Ярослав Андрухович, голова суддейської колеґії, Ярослав, Угорська 4 (Маслосоюз); д-р М. Старух, голова комісії гор, Нім. Перемишль, Марктштрассе 1.

Адреси українських клюбів:

1. УСК Сян — Лев Лозинський, Перемишль, вул. Краківська 5 (Штадтшпаркассе).
2. УСК Пролом — Інж. Сєрединський, Переворськ, Цуккерфабрік.
3. К. Л. К. — Дир. Ярослав Андрухович, Ярослав, Угорська 4 (Маслосоюз).
4. У. С. К. (Краків) — О. Гошовський, Краків, Льоретанська 18 (УДК).
5. УСК Лемко — Дир. Григорій Масник, Сянік, Адольф Гітлерпляц 3. (Народня Торговля).
6. УСК Степ — Волод. Замірський, Бушковичі, пошта Перемишль.
7. УСК Сокіл — І. Завада, Гнатковичі.
8. УСК Лев — Р. Данилко, Радимно, Ринок.
9. УСК Сян II. — Юліян Кліш, Перемишль, Зашиі Чорного 12.
10. УСК Буревій — Олександер Наклович, Сосниця, пошта Радимно.

Проф. Іван Красник,
підреферент спортових справ.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ..
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79